ECLI:LV:AT:2021:0331.A420296418.5.S
Lieta Nr. A420296418, SKA-322/2021
Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**SPRIEDUMS**
Rīgā 2021.gada 31.martā

Tiesa šādā sastāvā: senatores Lauma Paegļkalna, Ieva Višķere, Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Bite Latvija" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja iesniegumu izskatīšanas komisijas 2018.gada 28.septembra lēmuma Nr. 4-1.2/18-145/2 atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar SIA „Bite Latvija" kasācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 21.augusta spriedumu.

**Aprakstošā daļa**

[1] Pasūtītāja – valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" – izsludināja atklātu konkursu „Mobilo sakaru pakalpojumu sniegšana VSIA LVĢMC vajadzībām" (id. Nr. VSIA LVĢMC 2018/20). Pieteicēja SIA „Bite Latvija", uzskatot, ka konkursa nolikumā nepamatoti kā pretendentu piedāvājuma pakalpojumu pieejamības un kvalitātes kritērijs paredzēts bāzes staciju skaits dažādās frekvencēs un klientu apkalpošanas punktu skaits Latvijā, attiecīgās nolikuma prasības apstrīdēja.

Iepirkumu uzraudzības birojs (turpmāk – birojs) ar 2018.gada 28.septembra lēmumu (turpmāk – biroja lēmums) atļāva pasūtītājai turpināt iepirkuma procedūru un konkursa rezultātā slēgt līgumu.

Pieteicēja iesniedza tiesā pieteikumu par biroja lēmuma atcelšanu.

[2] Administratīvā rajona tiesa ar 2019.gada 21.augusta spriedumu pieteikumu noraidīja, norādot turpmāk minētos argumentus.

[2.1] Nepamatoti ir pieteicējas iebildumi pret to, ka mobilo sakaru pakalpojumu kvalitātes rādītāji tiek vērtēti pēc bāzes staciju skaita konkrētu radiofrekvenču spektra diapazona ietvaros. Lai arī nav vienīgais, tas ir objektīvi pārbaudāms un viegli salīdzināms pakalpojuma pieejamības rādītājs. Šāds vērtēšanas kritērijs ir pamatots un samērīgs, lai sasniegtu konkursa mērķi. Citus objektīvus vērtēšanas kritērijus pieteicēja nav piedāvājusi.

Par bāzes staciju skaitu konkrētu radiofrekvenču spektra diapazona ietvaros iegūstamie punkti veido tikai 36 % no kopējā punktu skaita.

[2.2] Pieteicēja nepamatoti norāda, ka punktu piešķiršana atkarībā no klientu apkalpošanas punktu skaita Latvijā ir tendencioza un noteikta par labu konkrētam pretendentam. Pasūtītāja prasību pēc maksimāli plašāka klientu apkalpošanas punktu skaita Latvijā ir pamatojusi. Pasūtītāja darbojas un arī novērojumu tīklu veido visā Latvijā. Līdz ar to šāda prasība ir loģiska un samērīga attiecībā pret konkursa priekšmetu. Tuvumā esošs klientu apkalpošanas centrs var operatīvi reaģēt, ja radušās problēmas.

Minētajam kritērijam ir neliels punktu skaita īpatsvars attiecībā pret maksimāli iegūstamajiem punktiem.

Pieteicēja nav pamatojusi apgalvojumu, ka kritērijs izvirzīts par labu noteiktam pretendentam.

[3] Pieteicēja par minēto spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pasūtītāja nolikumā ir iekļāvusi objektīvi izmērāmu, bet konkursa priekšmetam neatbilstošu kritēriju. Bāzes staciju skaits pats par sevi neraksturo mobilo sakaru pakalpojumu pieejamību vai kvalitāti. Ir jāņem vērā virkne tīkla pārklājumu ietekmējošu faktoru. Tiesa šo faktoru detalizēto raksturojumu nav vērtējusi, bet ir saistījusi vienīgi ar pasūtītājas paskaidrojumiem, kas nav apstiprināti ar citiem pierādījumiem lietā.

Vērtēšanas kritēriji pēc bāzes staciju skaita noteiktos frekvenču diapazonos neatbilst pasūtītājas vajadzībai.

Pasūtītāja nevar piemērot objektīvi nepamatotus un konkurenci ierobežojošus piedāvājumu vērtēšanas kritērijus tikai tāpēc, ka tos ir vienkārši pārbaudīt vai izmērīt.

Pieteicēja iesniedza tiesā pieteikumu, lai panāktu, ka tiek nodrošināta vienlīdzīga attieksme un godīga konkurence, taču šo aspektu tiesa nevērtēja. Šāda vērtēšanas kritērija iekļaušanas nolikumā mērķis ir radīt priekšrocības konkrētam pretendentam – SIA „Latvijas Mobilais Telefons". Iegūstamais punktu skaits ir nosakāms vēl pirms piedāvājumu iesniegšanas, jo staciju vajadzībām saņemto atļauju skaits ir iepriekš zināms un publiski pieejams. Tāpat šā kritērija punktu īpatsvars ir tāds, ka jau iepriekš pietiekami droši iespējams prognozēt uzvarētāju.

Tiesa nav vērtējusi pieteicējas norādīto, ka bāzes stacijas 1900,0–1920,0 MHz radiofrekvenču diapazonā tiek izmantotas tikai bāzes staciju testēšanai, nevis mobilo sakaru pakalpojumu sniegšanai. Par to punkti nav piešķirami.

[3.2] Tiesa nav pienācīgi izvērtējusi pieteicējas iebildumus pret to, ka punkti tiek piešķirti atkarībā no klientu apkalpošanas punktu skaita Latvijā. Nolikumā nav informācijas par to, kādiem mērķiem pasūtītāja ir paredzējusi tos izmantot. Nav pamatots tiesas secinājums, ka prasības pamatotību apliecina pasūtītājas un biroja norādītais par pasūtītājas darbību visā Latvijas teritorijā un operatīvāku risinājumu nodrošināšanu, ja rastos problēmas. Šādā gadījumā pasūtītājai būtu jānosaka, kurās Latvijas pilsētās klientu apkalpošanas centriem ir jāatrodas, vai arī būtu jānoteic maksimālais attālums no pasūtītājas objektiem līdz tuvākajam klientu apkalpošanas centram.

Minētais kritērijs nav saistīts ar līguma priekšmetu un nav objektīvi pamatots. Tas rada priekšrocības konkrētam pakalpojumu sniedzējam, ierobežo

konkurenci, neparedzot iespēju piedāvāt alternatīvus, vismaz tikpat efektīvus pakalpojumus. Arī šāda kritērija iekļaušana nolikumā automātiski nozīmē, ka maksimālais punktu skaits tiks piešķirts SIA „Latvijas Mobilais Telefons". Turklāt arī šī informācija ir iepriekš noskaidrojama.

[3.3] Pieteicēja lūdz lietu izskatīt mutvārdu procesā.

[4] Birojs un pasūtītāja paskaidrojumos par kasācijas sūdzību norādīja, ka tā ir nepamatota.

Birojs uzsvēra, ka tas, ka iepriekš ir zināmas citu pretendentu priekšrocības, nepadara vērtēšanas kritērijus par nepamatotiem. Tirgū konkurējošie pretendenti ir pietiekami informēti par savu konkurentu sniegtajiem pakalpojumiem, pārzina to priekšrocības. Pretējas pieejas gadījumā tiktu apdraudēta kvalitātes kritēriju noteikšana lielākajā daļā iepirkumu.

**Motīvu daļa**

[5] Pieteicēja kasācijas sūdzībā lūgusi lietu izskatīt mutvārdu procesā. Lūgums pamatots ar to, ka lieta ir sarežģīta, specifiska un nozīmīga turpmākās judikatūras veidošanā. Tāpat pieteicēja norādījusi, ka, lai panāktu objektīvu un taisnīgu risinājumu lietā, mutvārdu procesā nepieciešams detalizēti noskaidrot lietas faktiskos un juridiskos apstākļus, kas nav vērtēti pirmās instances tiesā.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 339.panta pirmajai daļai lietu kasācijas instancē izskata rakstveida procesā. Tas nozīmē, ka tā ir kasācijas instances tiesas prerogatīva noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un tiesai nav saistošs procesa dalībnieka lūgums.

Pieteicējas argumenti ir vispārīgi un nepamato, kāpēc lietas izskatīšanai kasācijas kārtībā būtu lietderīgs mutvārdu process. Kasācijas instances tiesas kompetencē ir izšķirt jautājumus par tiesību normu piemērošanu, nevis izskatīt lietu pēc būtības. Tas nozīmē, ka kasācijas instances tiesa nepārbauda pierādījumus un neskaidro lietas faktiskos apstākļus, bet risina vienīgi tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus.

Senāta praksē konsekventi atzīts, ka lietas izskatīšana tiesas sēdē ir lietderīga gadījumos, kuros no lietā esošajiem dokumentiem nevar gūt vispusīgu un pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Šādos apstākļos procesa dalībnieku uzklausīšana tiesas sēdē var sekmēt pareizu izskatāmā jautājuma izlemšanu. Savukārt, ja lietas materiāli ir pietiekami izskatāmā jautājuma izlemšanai, tad mutvārdu process parasti nav lietderīgs. Par konkrētajā gadījumā risināmajiem tiesību jautājumiem lietā esošie dokumenti sniedz pietiekamu priekšstatu. Turklāt lietas dalībnieki procesuālās tiesības mutvārdu procesā ir īstenojuši rajona tiesā.

Nepieciešamībai veidot judikatūru savukārt nav saistības ar to, vai lieta būtu izskatāma mutvārdu vai rakstveida procesā.

Līdz ar to Senāts nesaskata, ka lietas pilnvērtīgai izskatīšanai būtu nepieciešams mutvārdu process.

[6] Izskatāmajā lietā strīds ir par to, vai nolikuma prasības ierobežo piegādātāju brīvu konkurenci un rada priekšrocības vienam no pretendentiem.

Proti, ņemot vērā pieteicējas kasācijas sūdzībā norādītos argumentus, lietā noskaidrojams, vai pasūtītājas noteiktie kvalitātes kritēriji, saskaņā ar kuriem novērtējama piedāvājumu atbilstība pasūtītājas vajadzībām (kvalitatīvi sakaru un to atbalsta pakalpojumi un to pieejamība visā Latvijas teritorijā), ir objektīvi vērsti uz kvalitatīvākā izpildījuma saņemšanu, vai tomēr ir konstatējami citi tikpat efektīvi un pārbaudāmi, un vienlaikus konkurenci mazāk ierobežojoši kritēriji.

[7] Publisko iepirkumu likuma 2.pantā nostiprināto publiskā iepirkuma procedūras pamatprincipu loma ir nodrošināt iepirkuma priekšmeta piešķiršanā vienlīdzīgu attieksmi, kas izslēgtu starp pretendentiem negodīgu konkurenci un iepriekš zināmu priekšrocību piešķiršanu, vienlaikus sasniedzot publiskā iepirkuma regulējuma galveno mērķi – valsts budžeta līdzekļu efektīvu izlietojumu (sal. *Senāta 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-58/2013 (A420603010) 7.punkts, 2019.gada 9.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1730/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 8.punkts, 2020.gada 27.augusta sprieduma lietā Nr. SKA-297/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0827. A420336717.9.S) 6.punkts*).

Minēto principu ietvarā piemērojami arī Publisko iepirkumu likuma 51.pantā paredzētie piedāvājumu pārbaudes kritēriji, kas saistīti ar pašu iepirkuma priekšmetu.

Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka piedāvājumu pārbaudes kritēriji ir viens no instrumentiem, ar kuru palīdzību pasūtītājs var panākt to, ka iepirkumā iegādātās preces vai pakalpojumi būs tādi, kā pasūtītājam nepieciešams, proti, ka tas saņems iepirkuma priekšmetam atbilstošu un pēc iespējas kvalitatīvu izpildījumu, tādējādi sasniedzot iepirkuma procedūras galveno mērķi – pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot nekvalitatīva izpildījuma risku (sal. *Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1730/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1209.A420265119.6.L) 8.punkts*, *2020.gada 25.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-948/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0225. A420125120.6.L) 7.punkts, 2020.gada 27.augusta sprieduma lietā Nr. SKA-297/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0827.A420336717.9.S) 6.punkts*).

Likumdevējs Publisko iepirkumu likuma 51.panta otrās daļas 2.punktā piemēru veidā uzskaitījis ar iepirkuma priekšmetu saistītus kvalitātes kritērijus, saskaņā ar kuriem ir novērtējama iegādājamā pakalpojuma/preces pieejamība, kvalitāte, tostarp tehniskās priekšrocības, estētiskās un funkcionālās īpašības, pēcpārdošanas pakalpojumi, tehniskā palīdzība u.tml. Tiesību normā uzskaitītie kritēriji nav izsmeļoši. Pasūtītājam visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanai, ko raksturo labākās cenas un kvalitātes attiecība, ir tiesības noteikt tādus kritērijus, kas vislabāk ļauj novērtēt piedāvājuma efektivitāti attiecībā pret nepieciešamo preci vai pakalpojumu un vienlaikus maksimāli novērst nekvalitatīva izpildījuma risku.

Tālab Publisko iepirkumu likums pasūtītājam paredz visai plašu rīcības brīvību konkrētu piedāvājumu pārbaudes kritēriju noteikšanā (sal. *Senāta 2019.gada 9.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1730/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1 209. A420265119.6.L) 8.punkts*, *2020.gada 25.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-948/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0225.A420125120.6.L) 7.punkts, 2020.gada 27.augusta sprieduma lietā Nr. SKA-297/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0827.A420336717.9.S) 6.punkts*).

Vienlaikus atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 51.panta piektajai daļai pasūtītājam ir jānosaka konkurenci neierobežojoši un objektīvi salīdzināmi vai izvērtējami piedāvājuma izvērtēšanas kritēriji. Tātad, no vienas puses, kvalitātes kritēriji nodrošina pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu un pasūtītāja vajadzībām iespējami atbilstošākā pakalpojuma/preces iegādi. No otras puses, kvalitātes kritērijiem jāatbilst godīgas konkurences un vienlīdzīgas attieksmes principiem.

Tieši tādēļ pasūtītājs ir saistīts ar to, ka ir pieļaujams izvirzīt tikai tādas prasības, kas objektīvi vērstas uz iepirkuma mērķu sasniegšanu, proti, kvalitatīva izpildījuma saņemšanu. Savukārt tādas prasības, kas ir vērstas uz konkrētu pretendentu interešu nodrošināšanu, radot tiem nepamatotas priekšrocības iepirkumā iepretim citiem konkurentiem, vai konkurences ierobežošanu pašu par sevi, nav pieļaujamas (sal. *Senāta 2018.gada 23.marta lēmuma lietā Nr. SKA-1060/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0323.A420339317.6.L) 23.punkts, 2018.gada 21.maija lēmuma lietā Nr. SKA-1222/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 8.punkts, 2018.gada 18.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1675/2018 (ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L) 21.punkts, 2020.gada 27.augusta sprieduma lietā Nr. SKA-297/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0827.A420336717.9.S) 7.punkts*).

[8] Publisko iepirkumu likuma 51.pantā ietvertais regulējums pārņemts no Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra Direktīvas

2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, (turpmāk – Direktīva 2014/24) 67.panta „Līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji".

Direktīvas 2014/24 67.panta 1.punktā ir noteikts, ka līgumslēdzējas iestādes publisku līgumu slēgšanas tiesības balsta uz saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu. Šīs direktīvas 67.panta 2.punktā ir paredzēts, ka līgumslēdzējām iestādēm saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka pēc cenas vai izmaksām, un tajā var būt ietverta labākā cenas un kvalitātes attiecība, ko vērtē pēc vairākiem kritērijiem, arī pēc kvalitātes, kas tostarp ietver tehnisko vērtību. 67.panta 4.punkts noteic, ka piešķiršanas kritērijiem nevar būt tādu seku, ka līgumslēdzējai iestādei tiek dota neierobežota izvēles brīvība. Tie nodrošina efektīvas konkurences iespēju un ir papildināti ar specifikācijām, kas ļauj efektīvi pārbaudīt pretendentu sniegto informāciju, lai novērtētu, kādā mērā piedāvājumi atbilst piešķiršanas kritērijiem. Šaubu gadījumā līgumslēdzējas iestādes efektīvi pārbauda pretendentu sniegtās informācijas un pierādījumu pareizību.

Eiropas Savienības Tiesa, interpretējot šo tiesību normu, cita starpā atsaukusies arī uz Direktīvas 2014/24 90.apsvērumu, kurā ir atgādināts, ka līgumslēdzējas iestādes var brīvi noteikt atbilstīgus kvalitātes standartus, izmantojot tehniskās specifikācijas vai līguma izpildes nosacījumus, savukārt šīs pašas direktīvas 92.apsvērumā ir precizēts, ka tās mērķis ir mudināt līgumslēdzējas iestādes izvēlēties tādus piešķiršanas kritērijus, kas tām ļauj iegūt kvalitatīvus būvdarbus, piegādes un pakalpojumus, kuri ir optimāli pielāgoti to vajadzībām. Kā norādījusi tiesa, šiem kritērijiem, kā tas izriet no minētās direktīvas 90.apsvēruma un tās 67.panta 4.punkta, ir jānodrošina atbilstība pārredzamības, nediskriminācijas un vienlīdzīgas attieksmes principiem, lai nodrošinātu piedāvājumu relatīvās vērtības objektīvu salīdzināšanu un tādējādi efektīvu konkurenci. Tā tas nebūtu attiecībā uz kritērijiem, kas līgumslēdzējai iestādei piešķir neierobežotu izvēles brīvību (*Eiropas Savienības Tiesas 2012.gada 10.maija sprieduma lietā Komisija/Nīderlande, C?368/10, EU:C:2012:284, 87.punkts, 2018.gada 20.septembra sprieduma lietā Montte SL, C?546/16, ECLI:EU:C:2018:752, 29.–31.punkts*).

[9] Tādējādi, lai arī pasūtītājam ir samērā plaša rīcības brīvība, nosakot piešķiršanas kritērijus sev nepieciešamo preču vai pakalpojumu iegādei, jo tikai pašam pasūtītājam ir vislabāk zināmas prasības, kādām šīm precēm un pakalpojumiem ir jāatbilst, šī rīcības brīvība nav neierobežota. Pasūtītājam ir jānodrošina godīga konkurence un vienlīdzīga un nediskriminējoša attieksme, maksimāli izvairoties no tādiem kritērijiem, kas var radīt aizdomas par noteiktu priekšrocību piešķiršanu kādam no pretendentiem.

[10] Iepirkuma priekšmets atbilstoši nolikuma 2.1.1.punktam ir mobilo sakaru pakalpojumu sniegšana pasūtītājas vajadzībām saskaņā ar tehnisko specifikāciju (proti, pastāvīga mobilo sakaru pakalpojumu pieejamība Latvijā, Eiropas Ekonomiskajā zonā (EEZ); pēc nepieciešamības pieejami stacionārie mobilo sakaru pieslēgumi un datu pārraides pieslēgumi; zvanītāja numura noteicējs; numura uzrādīšanas aizliegums; līdzsavienojums un konferences zvans).

Nolikuma 5.4.7.punkts noteic, ka punkti tiek piešķirti saskaņā ar saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanas kritērijiem (finanšu piedāvājuma vērtēšanas kritēriji un pakalpojumu pieejamības un kvalitātes rādītāju vērtēšanas kritēriji).

Nolikuma 5.4.18.2.punktā definēti mobilo sakaru pakalpojumu kvalitātes rādītāju vērtēšanas kritēriji (P2). Pirmie septiņi vērtēšanas kritēriji ir bāzes staciju skaits konkrētu radiofrekvenču spektra diapazona ietvaros, katrā pozīcijā iespējams iegūt septiņus punktus. Kopumā par bāzes staciju skaitu maksimāli iegūstami 49 punkti (no kopumā iespējamiem 63 punktiem).

Pārsūdzētajā spriedumā tiesa atzinusi, ka bāzes staciju skaits konkrētu radiofrekvenču spektra diapazona ietvaros var ietekmēt sakaru kvalitāti. Un, lai arī nav vienīgais, tas ir objektīvi pārbaudāms un viegli salīdzināms pakalpojuma pieejamības rādītājs. Savukārt pieteicēja citus objektīvus vērtēšanas kritērijus nav piedāvājusi.

Pieteicēja iebilst pret kritērijiem, saskaņā ar kuriem mobilo sakaru tīkla nodrošinājums vērtējams pēc bāzes staciju skaita konkrētos frekvenču diapazonos. Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka nepastāvot tieša likumsakarība tikai starp bāzes staciju kopējo skaitu noteiktās frekvencēs un attiecīgā mobilo sakaru pakalpojumu sniedzēja tīkla pārklājuma kvalitāti un pieejamību, jo mobilo sakaru pārklājuma izvērtēšanā ir jāņem vērā virkne tīkla pārklājumu ietekmējošu faktoru. Turklāt šāda kritērija noteikšana, ņemot vērā strīdus prasību izpildes punktu lielo īpatsvaru, radot priekšrocības iepriekš zināmam pretendentam.

[11] Mobilo sakaru pakalpojumu tirgū Latvijā ir trīs lielākie tirgus dalībnieki – SIA „Latvijas Mobilais Telefons", SIA „Tele2" un pieteicēja –, kas sniedz balss telefonijas, elektronisko ziņojumu pārraides, kā arī publiskā interneta piekļuves pakalpojumus mobilo elektronisko sakaru tīklā. Turklāt šie ir vienīgie komersanti, kas sniedz elektronisko sakaru pakalpojumus nolikumā minētajās radiofrekvenču joslās.

Saskaņā ar Elektronisko sakaru likuma 50.pantu valsts AS „Elektroniskie sakari" lēmumi par radiofrekvences piešķīruma lietošanas atļaujām izmantošanai komercdarbībā ir publiskojami (aplūkojams *www.vases.lv/content/radiofrekvences-pieskiruma-lietosanas-atlaujas*). Atbilstoši informācijai, kas atjaunota 2021.gada 19.janvārī, SIA „Latvijas Mobilais Telefons" ir piešķirts lielākais atļauju skaits bāzes staciju izvietošanai nolikumā norādītajās radiofrekvenču joslās. Pārējo operatoru bāzes staciju skaits ir būtiski mazāks. Izņēmums ir frekvenču josla 2500,0–2690,0 MHz, kur lielākais izsniegto atļauju skaits ir tieši pieteicējai.

Valsts AS „Elektroniskie sakari" skaidro, ka bāzes staciju skaits ir attiecināms uz radio pārklājumu raksturojošiem rādītājiem un tīkla kapacitātes plānošanu. Tas ir viens no mobilo sakaru pakalpojumu pieejamības objektīviem rādītājiem, taču ne vienīgais (*lietas 148.lapa*). Tam pievienojas biedrība „Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija", skaidrojot, ka pakalpojumu pieejamību raksturo mobilā tīkla radiopārklājums, kuru savukārt nodrošina mobilā tīkla bāzes stacija. Vienlaikus biedrība arī norāda, ka mobilo sakaru kvalitāte un pieejamība ir divi atšķirīgi jēdzieni. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) ir noteikusi mērāmos parametrus balss, īsziņu un datu pārraides pakalpojumiem (*lietas 56.–57.lapa*).

[12] Elektronisko sakaru nozari atbilstoši Elektronisko sakaru likumā piešķirtajai kompetencei uzrauga un regulē Regulators. Regulators nosaka elektronisko sakaru komersantu sniegto pakalpojumu kvalitātes prasības un uzrauga šo prasību izpildi. Pārskats par pakalpojumu kvalitāti tiek veikts katru gadu, un par to tiek informēta sabiedrība.

Pārskatā tiek iekļauta informācija par Regulatora veikto mērījumu rezultātiem un to analītisks izklāsts gan par mērījumiem pārskata gadā, gan iepriekšējo trīs gadu periodā. Pakalpojumu kvalitātes detalizētas un tehniski specificētas prasības ir noteiktas šādiem pakalpojumu veidiem: iekšzemes balss telefonijas pakalpojums un interneta pakalpojums. Agrākos pārskatos atrodams arī elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumu mobilā elektronisko sakaru tīklā (īsziņu pakalpojuma) kvalitātes vērtējums. Balss telefonijas pakalpojuma kvalitāti raksturo savienojuma sekmīgums, savienošanas laiks un runas pārraides kvalitāte. Savukārt interneta pakalpojumu kvalitātes mērījumos tiek novērtēti šādi kvalitātes parametri: pieslēguma ātrums (lejupielādes un augšupielādes); pārraidīto datu vienību jeb pakešu zuduma koeficients, kas ir būtisks parametrs balss pārraides vai datu straumēšanas (reāla laika video skatīšanās, videokonference) lietojumprogrammu lietošanai; latentums, kas norāda laika aizturi starp informācijas pieprasījumu un informācijas saņemšanu; trīce, kas nosaka laika aiztures nevienmērību starp datu pakešu sūtīšanu un saņemšanu.

Atbilstoši Regulatora paskaidrojumiem lietā publiskā interneta piekļuves pakalpojuma kvalitātes mērījumos netiek analizēta bāzes staciju skaita ietekme uz interneta pakalpojumu pieejamību. Regulators neveic interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumu analīzi šādā griezumā, kā arī interneta pakalpojuma kvalitātes mērījumu veikšanā un plānošanā šāds parametrs netiek izmantots. Regulators arī skaidro, ka pakalpojumu kvalitātes mērījumu procesā netiek vērtēta mobilā elektronisko sakaru tīkla radiopārklājuma tieša pieejamība, ko ietekmē dažādu kvalitāti raksturojošu parametru kopums, tostarp elektronisko sakaru pakalpojumu kvalitātes raksturlielumi atbilstoši elektronisko sakaru pakalpojumu veidam. Nav viennozīmīga kritēriju kopuma mobilo elektronisko sakaru pakalpojuma pieejamības vērtēšanai. Atbilstošs rādītāju vērtējuma nozīmīgums atkarīgs no konkrēta mobilo elektronisko sakaru pakalpojuma tehniskajām iespējām, lietotāja vēlmēm un nepieciešamības, kā arī elektronisko sakaru pakalpojuma saņemšanas vietas (*lietas 144.–145.lapa*).

[13] Aplūkotie viedokļi un arī Regulatora pārskatos izdarītie secinājumi parāda, ka mobilo sakaru tīkla pakalpojumu raksturo gan tā pieejamība noteiktā teritorijā (pārklājums, ko nodrošina bāzes staciju izvietojums un skaits), gan tā kvalitatīvās īpašības (ko savukārt novērtē, veicot mērījumus par konkrēti pārbaudāmiem parametriem).

Vienlaikus publiski pieejamās ziņas par katra operatora bāzes staciju skaitu kopsakarā ar pakalpojumu kvalitātes mērījumu rezultātā Regulatora izdarītajiem secinājumiem uzskatāmi parāda, ka nav viennozīmīgas korelācijas starp bāzes staciju skaitu un balss telefonijas un datu apraides pakalpojumu kvalitāti. SIA „Latvijas Mobilais Telefons" ir visvairāk bāzes staciju lielākajā daļā frekvenču diapazonu, savukārt nemainīgi lielākais vidējais lejupielādes ātrums salīdzinājumā pa gadiem ir konstatējams SIA „Tele2" tīklā. Turklāt šie rādītāji ir augstāki arī lielākajā daļā reģionālo pilsētu un lauku apvidos. Tomēr, kā norāda Regulators, vidējās vērtības nevar uzskatīt par faktisku interneta pakalpojuma novērtējumu ikvienā pieslēguma vietā. Neskatoties uz plašo 4G tīklu izplatību un augstiem pieslēguma ātrumiem, ārpus pilsētām joprojām ir vērojamas vietas, kurās mobilo operatoru tīklos interneta pakalpojums nav pieejams nestabila vai neesoša pārklājuma dēļ (sk. *www.sprk.gov.lv/content/parskati-elektronisko-sakaru-nozare, www.sprk.gov.lv/content/izlases-merijumu-rezultati*).

Tādējādi, lai arī vidējā lejupielādes ātruma mērījumi raksturo datu pārraides kvalitāti kopumā, tie nav pietiekami, lai atzītu, ka vienmērīgs pārklājums un kvalitatīvi sakari tiks nodrošināti visā Latvijas teritorijā. Vienlaikus arī bāzes staciju skaits pats par sevi to neapstiprina.

Arī Latvijas Telekomunikācijas asociācija norāda, ka kvalitātes mērījumi, kas tiek izpildīti izlases veidā, lai gan sniedz vispārēju priekšstatu, tomēr nekādi neraksturo tīkla pakalpojumu kvalitāti konkrētā punktā, kur nepieciešams pakalpojums tieši pasūtītājai (*lietas 53.lapa*). Saskaņā ar šajā lietā iegūto lietpratēju viedokļiem šim nolūkam būtu veicami pārklājuma un pakalpojuma mērījumi pasūtītājai nepieciešamajās vietās (*lietas 57., 150.lapa*). Tomēr šī metode ir dārga un prasa lielus resursu ieguldījumus (*lietas 57.lapa*).

[14] No minētā secināms, ka pastāv vairāki iespējami mobilo sakaru pakalpojuma (kas ietver gan balss telefoniju, gan internetu) kvalitātes un pieejamības novērtēšanas kritēriji, bet katrs no tiem savā veidā ir nepilnīgs. Turklāt, kā minēts, nav viennozīmīgas saiknes starp bāzes staciju skaitu un pasūtītājas darbībai dažādās Latvijas vietās jo īpaši būtisko datu apraides pakalpojuma kvalitāti.

Rajona tiesa ir apstājusies pie secinājuma, ka bāzes staciju skaits konkrētu radiofrekvenču spektra diapazona ietvaros, lai arī nav vienīgais, ir objektīvi pārbaudāms un viegli salīdzināms pakalpojuma pieejamības rādītājs. Tiesa arī atzinusi, ka, lai arī minētajā kritērijā maksimāli iegūstamie 49 punkti ir ievērojams punktu skaits no iespējamajiem 63, konkrētajā iepirkumā tiek vērtēti arī finanšu piedāvājuma vērtēšanas kritēriji, kur maksimāli iegūstamais punktu skaits ir 73.

Vispārīgi tas, vai iepirkuma priekšmeta prasības ir gana efektīvas pasūtītāja mērķu sasniegšanai, nav tiesas vērtējuma jautājums, un tas ir atkarīgs no pasūtītāja apsvērumiem (sal. *Senāta 2017.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-228/2017 (A420372114) 9.punkts*). Pasūtītāja plašā rīcības brīvība ir pamatota ar to, ka pašam pasūtītājam ir vislabāk zināms, kādi kvalitātes kritēriji nosakāmi, lai saņemtu iepirkuma priekšmetam atbilstošu izpildījumu. Nav šaubu, ka arī izskatāmajā lietā pieteicējas apstrīdētās nolikuma prasības ir vērstas uz konkrētām pasūtītājas saimnieciskajām vajadzībām – nodrošināt atbilstošas kvalitātes mobilos sakarus dažādās Latvijas vietās.

Vienlaikus tiesa nav apsvērusi, vai strīdus prasības, ņemot vērā to īpatsvaru saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanā, ir adekvāti pielāgotas pasūtītājas vajadzību apmierināšanai un nav diskriminējošas. Kā minēts, izskatāmās lietas apstākļi parāda, ka objektīvi nav viena kritērija, kas efektīvi ļautu pārliecināties par piedāvātā pakalpojuma kvalitāti. Šādā gadījumā nav pamatoti piešķirt izšķirošu nozīmi vienam kvalitātes novērtējuma kritērijam, vēl jo vairāk, – ja tas kādam no tirgus dalībniekiem nodrošina acīmredzamu priekšrocību iepretim citiem konkurentiem. Nevar arī piekrist tiesai, ka pieteicēja citus objektīvus vērtēšanas kritērijus nav piedāvājusi. Pieteicēja bija iesniegusi pierādījumus, kas parāda, ka ir citi kritēriji, ar kuriem var novērtēt mobilo sakaru pakalpojumu kvalitāti. Turklāt, kā redzams nolikumā, arī pasūtītāja iepirkuma priekšmeta kvalitatīvajās prasībās ir ietvērusi citus kritērijus, proti, tādus, kas raksturo vidējo lejupielādes ātrumu 4G tīklā MB/s (3 punkti), augšupielādes ātrumu bez rezultāta Latvijā (4 punkti) un lejupielādes ātrumu bez rezultāta Latvijā (4 punkti), taču saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma novērtēšanā tiem piešķīrusi nebūtisku īpatsvaru.

Tādējādi tiesa nav pārliecinājusies par to, vai ar konkrētajām prasībām tiek objektīvi apmierinātas pasūtītājas vajadzības pēc pieejamiem un kvalitatīviem mobilajiem sakariem visā Latvijā un tiek nodrošināta brīva konkurence.

[15] Pieteicēja iebilst arī pret nolikuma 5.4.18.2.punktā noteikto astoto vērtēšanas kritēriju, saskaņā ar kuru tiek piešķirti punkti par pretendenta klientu apkalpošanas punktu skaitu Latvijā. Par minēto kritēriju maksimāli iegūstami trīs punkti. Nolikumā noteiktas arī minimālās prasības klientu apkalpošanas punktam – jauna pieslēguma SIM kartes vai esoša pieslēguma maiņas SIM kartes izsniegšana, pakalpojumu pieteikumu iesniegšana, tālruņu/datu iekārtu iegāde.

Pieteicēja iebilst, ka klientu apkalpošanas punktu skaits Latvijā objektīvi neatspoguļojot pakalpojumu pieejamību. Arī minētais kritērijs radot priekšrocības vienam pretendentam, par ko ir zināms jau pirms piedāvājuma iesniegšanas.

Pirmās instances tiesa, ņemot vērā to, ka pasūtītāja darbojas un novērojumu tīklu veido visā Latvijas teritorijā, šādu prasību atzina par samērīgu attiecībā pret iepirkuma priekšmetu. Turklāt minētajam kritērijam ir salīdzinoši neliels īpatsvars attiecībā pret pārējiem izvirzītajiem.

Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka konkrētais kritērijs paredzot vien kvantitatīvu apkalpošanas centru uzskaitīšanu iepretim tam, ka varot paredzēt konkrētas Latvijas pilsētas, kurās jāatrodas klientu apkalpošanas centriem, vai arī maksimālo attālumu no pasūtītājas objektiem līdz tuvākajam klientu apkalpošanas centram.

[16] Pasūtītāja skaidro, ka tā darbojoties visā Latvijas teritorijā un novērojumu tīklu veidojot visā Latvijas teritorijā ģeogrāfiski vienmērīgi izvietotas iekārtas vairākos simtos, kuru apkopi, uzlabošanu un iekārtu komponenšu maiņu esot nepieciešams nodrošināt iespējami īsos termiņos un iespējami lielā skaitā klientu apkalpošanas centru.

Tādējādi pasūtītājas vēlme ir saņemt mobilo sakaru izmantošanai nepieciešamos papildpakalpojumus (iekārtu iegāde, SIM karšu saņemšana u.c.) tai iespējami tuvākajā klientu apkalpošanas centrā. Tomēr rajona tiesa, atzīstot prasību par atbilstošu iepirkuma priekšmetam, nav vērtējusi pieteicējas argumentus par to, vai kritērijs, kas piešķir punktus par klientu apkalpošanas centru skaitu, nevis izvietojumu pasūtītājai ģeogrāfiski ērti sasniedzamās

vietās, patiesi sasniedz konkrētās prasības mērķi – pasūtītājai nepieciešamo pakalpojumu saņemšanu tai visātrāk un visērtāk sasniedzamajos apkalpošanas punktos. Vērtējot minēto kritēriju, pārbaudāms arī pieteicējas arguments, ka nolikums vispārīgi neizvirza prasību uzturēt norādītos klientu apkalpošanas centrus visā līguma darbības laikā. Līdz ar to apsverams, vai patiesi šāds kritērijs nav formāls un nesniedz priekšrocības kādam no pretendentiem, vēl jo vairāk, ja ziņas par klientu apkalpošanas centru skaitu katram no pretendentiem ir iepriekš zināmas.

[17] Apkopojot minēto, Senāts atzīst, ka tiesa nav pienācīgi noskaidrojusi būtiskos apstākļus un atbilstoši publisko iepirkumu principiem novērtējusi strīdus nolikuma prasības.

Lietas faktisko apstākļu un pierādījumu novērtēšana nav kasācijas instances tiesas kompetence. Tālab pirmās instances tiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma atkārtotai izskatīšanai pirmās instances tiesai.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

**nosprieda**

Atcelt Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 21.augusta spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Atmaksāt SIA „Bite Latvija" par kasācijas sūdzības iesniegšanu samaksāto drošības naudu 70 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

L.Paegļkalna I.Višķere R.Vīduša